

دوربین در خدمت سوژه

«یک وجب خاک»
به روایت سازنده‌اش

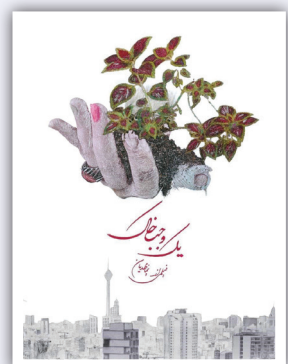

نیما مهدیان

۱ مرکز گسترش سینمای مستند و تجربی، به من پیشنهاد داد که در حوزه مسکن استیجاری کار کنم. در آن ایام، در بخش تامین آرشیبو با همین خانم که قهرمان این مستند بود، آشنا شدم. ایشان خیلی ناراحت بود و گفت که از نظر مسکن مشکل شخصی دارم. ایشان بسیار ماخوذ به حیاست. برای من از مشکلاتش گفت و راضی کردن ایشان با ایثاری همراه بود که از حریم خود بگذرد و فرزندان شهدا را نمایندگی کند تا صدای آنها به گوش بقیه برسد.

۲ قهرمان داستان ما یک خانم از یک خانواده شریف است که به دلیل وجهه‌ای که خانواده‌اش دارد گاهی مورد اتهام‌هایی قرار می‌گیرد. تمام تلاش من این بود که با کشف و شهود در زندگی قهرمان فیلم و شخصیت‌های مؤثر پیرامون قصه اصلی پیش بروم و برخلاف آثار قبلی خود از هر گونه عناصر فرمالیستی در میزانشن حذر کردم. در حقیقت، دوربین در خدمت سوژه بود نه سوژه در خدمت دوربین. این فیلم مستند از نظر مکتب فکری، در حوزه نورنالیسم است و از نظر فرم ساخت ترکیبی از داکو دراما و سینماوریته به‌شمار می‌رود. ما نمی‌توانستیم هر زمان که می‌خواهیم کات بدهیم یا قاب پیش‌بینی شده ببندیم. صمیمیت وقتی ایجاد می‌شد که دوربین همین قدر بی‌پروا پیش برود و دنبال قاب سینمایی یا فوکوس دقیق نباشیم. خیلی جاها فرصت نمی‌کردم فوکوس دوربین را بکشم، چون واقعی کار می‌کردیم و زمانی برای چیدن و دکوپاژ کردن نداشتم.

۳ این فیلم مستند، از نظر ادبی و نوع داستان پردازی، یک اثر کاملاً تراژیک به‌شمار می‌رود و من سعی کردم با بررسی روابط علت و معلولی و کنار هم چیدن کنش‌ها و شهودهای خود، ضمن پرداخت به موضوع اصلی فیلم روایتگر یک شکاف بین‌نسلی هم باشم. شاید بتوانم بگویم که مستند «یک وجب خاک»، داستان شرافت و انتخاب آدم‌ها در دوره‌ای هست؛ از سویی دیگر، این مستند تقابلی بین ارزش‌ها و چارچوب‌ها را به تصویر می‌کشد و در همین جاست که قهرمان زاده می‌شود.

در این فیلم اقباشاوی به زندگی این شهید در سال‌های ۶۱-۶۲ پرداخته است؛ دوره‌ای که هنوز علی هاشمی در جنگ معروف نشده، ولی در همان برهه قرارگاه سری را با هم‌زمانش ساخته بود. در طول جنگ ایران و عراق شناسایی مناطق عملیاتی، از هورالعظیم تا جاده بغداد به بصره از سمت علی هاشمی در قرارگاه بصره انجام می‌شد.

فهیمة پناه‌آذر

امسال ۲ فیلم سینمایی «اسفند» و «اشک هور» به مقاطعی از زندگی شهید علی هاشمی پرداختند؛ اتفاقی که به‌ندرت در جشنواره‌های فیلم فجر می‌افتد. «اسفند» را دانش اقباشاوی با سرمایه‌گذاری اوج ساخته و

مهدی جعفری از «اشک هور» می‌گوید

گمنامی مساوی است با خوشنامی

روایتی از آخرین روزهای زندگی

اما مهدی جعفری در «اشک هور» به روزهای پایانی زندگی هاشمی می‌پردازد، سال‌های ۶۶-۶۷ که علی هاشمی به شهادت رسید. علی هاشمی سال ۱۳۶۷ در ۲۷ سالگی پس از انجام مأموریت تخلیه جزیره مجنون هنگام ترک مقر فرماندهی، توسط هلی‌کوپترهای نیروی زمینی عراق مورد هدف قرار گرفت و شهید شد، اما پیکرش پیدا نشد. پیکر شهید هاشمی سال ۸۹ شناسایی و در اهواز تشییع شد.

شهیدی در هور

در خلاصه داستان «اشک هور» آمده: سفره شام ننه‌علی باز مانده بود. صدای آژیر قرمز و صدای ضدهوایی‌ها در عمق تاریک کوچه او را نگران می‌کرد. ننه‌علی در انتظار آمدن پسرش از جبهه آرام روی سکوی جلوی در نشست... ۲۲ سال تمام. بازیگرانی چون رضا نامری، رویا افشار، تورج الوند، میثم رازفر، شبنم گودرزی و ساره رشیدی مقابل

دوربین مهدی جعفری در «اشک هور» رفته‌اند. تهیه‌کنندگی این فیلم را مجتبی فرآورده برعهده دارد. این فیلم دومین همکاری مهدی جعفری و مجتبی فرآورده بعد از فیلم سینمایی «بیست و سه نفر» است.

مردی از اهواز

مهدی جعفری اهل اهواز است؛ یکی از مستندسازان و فیلم‌دارانی که سابقه طولانی در ساخت فیلم‌های متعدد دارد. «ایستگاه اتمسفر» نخستین فیلم سینمایی جعفری است و بعد از آن سال ۹۷ «بیست و سه نفر» را ساخت؛ فیلمی که خوب دیده شد. جعفری بعدتر «بدو» را جلوی دوربین برد؛ فیلمی در حوزه کودک و نوجوان. جعفری امسال با «اشک هور» به جشنواره فیلم فجر آمده است. در کارنامه کاری او فیلمبرداری نزدیک به ۲۰ فیلم سینمایی دیده می‌شود؛ فیلم‌هایی که توانستند در جشنواره فجر جوایزی به‌خود اختصاص دهند.

اشک هور

شهید هاشمی

خاطره جمعی ملت ایران است

مهدی جعفری، کارگردان فیلم «اشک هور» می‌گوید: «حدود ۹ سال قبل بود که مستند «نام و نشان» را ساختم؛ فیلمی درباره شناسایی ژنتیک شهدای گمنام. در همان فیلم که هم‌نفس تعدادی از خانواده‌ها چشم‌انتظار این شهدا شدم، گذرم به قطعه ۴۴ شهدای گمنام در بهشت زهرا (س) افتاد و تازه متوجه شدم

که گمنامی در آن وادی مساوی است با خوشنامی. جعفری در ادامه توضیح می‌دهد: «فرهنگ شهادت در دوران دفاع مقدس مایه معنایی بسیاری از کلمات و عبارات را دگرگون کرد و کلمه‌ها و معناهای نوین آفرید. تادمی با احوال برخی از این شهدا از نزدیک آشنا نشدم باورم نشد که بسیاری از آنها خود خواسته‌اند که نامشان را همچون حجاب خود از میان بردارند تا بی‌هیچ پرده‌ای به مقام شهید حقیقت برسند.»

این کارگردان در ادامه درباره شهید علی

هاشمی یاد آور می‌شود: «بی‌تردید علی هاشمی جوان ۲۷ ساله اهوازی یکی از این شهدای گریخته از نام‌وماندگار در خاطره جمعی ملت ایران است. شنیدن داستان واقعی او و همنشینی کوتاهی با مادرش، ننه‌علی، برای من کافی بود تا مشتاق بازنمایی گوشه‌ای از خلوت میان این مادر و فرزند شوم، امیدوارم که در این مسیر راوی صادقی بوده باشم. روحشان شاد و یادشان ماندگار.»

